

Mistrovická konference

Zcela zaplněný sál kulturního domu v Mistrovicích v podhůří Orlických hor poukázal na oblíbenou tradici setkání chovatelů na sklonku podzimu. Výroční konference českého producenta krmiv pro hospodářská zvířata VVS Verměřovice přináší každoročně mnoho zajímavých hostů s poutavými přednáškami.

Těmi letošními hosty se stali dr. Jan Druyts ze společnosti Nukamel, ing. Leoš Říha, viceprezident Agrární komory a ing. Václav Suchan, CSc. MBA, prof. ing. Jana Dostálová, CSc., z VŠCHT a ing. Petr Tobeš, hlavní zootechnik Koepon Kaarz z Německa. Premiérou na konferenci byly interaktivní přednášky ve formě hlasování při položení dotazů ze strany přednášejících.

Nákladovost, vs. nízká cena

Konferenci zahájil ing. Jiří Burdych, MBA, který v úvodu zmínil 45letou historii společnosti VVS Verměřovice a začátky s výrobou, tzv. mix mléka. Vzhledem k nízkým výkupním cenám za mléko a vleklých debatách na téma nákladovost v chovu dojného skotu proto položil hned první dotaz na přisedící chovatele.

Za co jsou nejvyšší náklady v podniku při výrobě mléka? Obecně je totiž známo, že nevyšší náklady ve výrobě mléka jsou za krmiva (asi 4 koruny na litr). Poté je následují pracovní náklady (s 1,24 korunami na litr mléka). Teprve pak následují ostatní náklady (1,12 Kč), rezie (1,09 Kč), odpisy krav (0,82 Kč), veterinární a plemenářská práce (0,55 Kč) a odpisy majetku (0,42 Kč).

Z šetření VÚŽV vyšlo najevo, že za rok 2014 dosáhly průměrné náklady na litr vyrobeného mléka v českých chovech 9,13 koruny. Přitom rozptýl těchto nákladů je závislý na daných podmínkách konkrétního podniku s tím, že vyšších nákladů dosáhly chovy s nižší užitkovostí oproti nejnižším nákladům v chovech s užitkovostí nad 10 000 kg mléka za laktaci. Tento rozptýl se pohyboval v rozmezí od 9,73 do 8,13 koruny.

»Svou rozhodující roli přitom hrají příjmy nad náklady na krmivo. Podle šetření VÚŽV je hranice pro příjem nad náklady na krmivo v loňském roce na úrovni 119 Kč na krmený den a 5,51 koruny na litr mléka,« uvedl ing. Burdych.

Pro efektivitu krmné dávky by náklady na krmivo přitom neměly převýšit hranici 3,50 Kč na litr mléka.

Tuto nákladovou skutečnost letos netěší nepříznivá cena za mléko vyvolaná nejen zrušením mléčných kvót, ale i ruským embargem.

Zrušení mléčných kvót

Jako první z hostů se ujal slova dr. Jan Druyts se svou přednáškou na téma »Situace po zrušení mléčných kvót v Evropě a perspektivy do budoucna«. Zahájil ji hned prvním dotazem na názor, zda si posluchači myslí, že krizi EU překoná. Nemalá část osazenstva je v tomto tématu skeptická.

Druhá otázka, zda je Česká republika ve zvyšování produkce rychlejší než EU chovatele zaskočila, neboť správná odpověď je ano.

Znepokojující je však současná výše ceny za mléko, která byla v srpnu o 2 koruny nižší oproti roku 2014. A jak si stojí Česká republika? Ceny mléka u nás kopírují vývoj v Evropské unii s tím rozdílem, že jsou na nejnižší úrovni oproti Německu či Itálii. Itálie přitom má jedny z nejvyšších cen nejen v Evropě, ale i na světě.

Je to dáno skutečností, že Itálie je významnou exportní zemí, kde se vyrábějí především sýry. Ve své podstatě celá Evropa je významným producentem sýrů. Na světovém obchodu s nimi se totiž podílí ze 40 %.

»Růstový potenciál Evropy dosahuje v produkci mléka deset miliard kilogramů mléka. Počet zemí,

kteří mléčné kvóty omezily, byl poměrně nízký. Byly to Irsko, Dánsko, Německo, Belgie a Polsko. Změny v soběstačnosti mléčné produkce se budou s výhledem do roku 2020 týkat celého světa,« hlásá dr. Druyts.

»Co se Evropy týká, dá se očekávat nárůst produkce v severních a západních oblastech, kde je tento trend již patrný. To odráží také plánování investic do rozvoje chovu dojnic.«

Také Česká republika není v tomto ohledu pozadu. Je totiž jednou z neúspěšnějších zemí střední a východní Evropy při získávání zahraničních investic. Více než 173 tisíc všech českých firem podporuje zahraniční kapitál.

Chov dojného skotu na světě znamená potřebu slučování farem

do větších podniků. V porovnání s USA, Austrálií a Novým Zélandem EU značně pokulhává. Průměrná velikost stáda na Novém Zélandu totiž dosahuje 400 dojnic, na rozdíl od Evropské unie, kde jich není ani zdaleka ani 30.

»V tomto ohledu má Česká republika velkou výhodu,« míní Jan Druyts.

Průměrný počet krav na podnik za rok 2014 v České republice totiž činí 305. Teprve za námi si stojí Dánsko s počtem 150 dojnic na chov.

Budoucnost výroby mléka

Jak se tedy bude situace na trhu s mlékem dále vyvíjet? Jak se k současné situaci mají postavit farmy?

»Z hlediska farem je zapotřebí, aby se chovatelé zaměřili na zlepše-

ní efektivity produkce. I když bude farma velká a nebude umět hospodařit, bude prodělávat. Ne vždy znamená čím větší, tím lepší. Přesto větší farmy mají větší šanci uspět,« zdůraznil Jan Druyts.

Každým rokem v Holandsku skončí téměř 900 chovatelů dojnic. Přesto je v Holandsku 18 tisíc farem. Klíčem k úspěchu je ale konsolidace půdy a nezbytná generační obnova v řízení farem.

»S tím jde ruku v ruce také snižování počtu dodavatelů mléka a navyšování objemu. Boj o zvětšování dodavatelů bude i do budoucna pokračovat. Vznikají nové konkurence díky vstupům dalších subjektů na trh. Zásobovací řetězce se zkracují. Objevují se nové příležitosti dodávat na jiné evropské a mezinárodní trhy, ale volatilita cen bude dále

ovlivňovat ceny vstupů,« zakončil přednášku dr. Druyts.

»Klíčovými faktory jsou rozvoj trhu a zpracovatelských kapacit. Model trvalé udržitelnosti zvířezí.«

Podpora živočišné

Perspektivami chovu dojnic a výroby mléčných výrobků v ČR a EU se zabývali ve svém projevu i zástupci Agrární komory ČR. Viceprezident Agrární komory ing. Leoš Říha přinesl informace z jednání.

»Jako ředitel zemědělského podniku se živočišnou výrobou Klas Nekoř a.s. si uvědomuji závažnost situace velmi výrazně. Jako viceprezident Agrární komory za sekci mléko mám možnost se snažit něco pro chovatele udělat,« uvedl na zahájení.

»Živočišnou výrobu v České republice je nezbytné udržet také z důvodu potřeby organických hnojiv. V současnosti se totiž také potýkáme s nedostatkem srážek. O to vyšší důra zbude kladen na zásobení půdy organickou hmotou, která má schopnost zadržet vodu v půdě. Jsme střechem Evropy a podle toho se také musíme chovat. Nemůžeme čekat, že k nám voda odněkud přiteče,« míní.

Podpora co nejdříve

Konec mléčných kvót a ruské sankce v kombinaci se suchem se odrazily na situaci v mléčném sektoru více, než se očekávalo. V České republice se od minulého režimu zpřetrhala vazba producent, zpracovatel, obchodník, což také není pozitivní. Napomoci v dané situaci mohou dobře mířené dotační podpory. A právě nové dotační období zatím nestanovilo přesné podmínky pro dílčí podpory. Mnoho věcí je ještě v jednání.

Hlavní platbou jsou přímé platby SAPS, které měly být vyplaceny

do konce roku 2015 ve výši asi 3500 korun, tedy zhruba 40 % předešlé výše. Další částí SAPS je totiž tzv. greening, který bude vyplacen až v průběhu roku 2016.

»Každé zpoždění příjmu dotace znamená pro podniky se živočišnou výrobou každodenní prodělek. Situace je totiž vážná i ve výrobě vepřového masa,« komentoval posun plateb na průběh roku 2016 viceprezident.

Proto agrární komora usiluje, aby byly citlivé komodity vyplaceny co nejdříve. Jako výsledek bruselské akce je odsouhlasení citlivých komodit z evropských i národních zdrojů. Celkem činí obálka 604 milionu korun, které půjdou převážně do živočišné výroby.

Na prasata tato částka bude dělat 1700 korun na prasnici a na dojnici to činí 1250 korun. Bohužel vyplacení se chystá až na únor či březen roku 2016, což může být pro mnohé chovatele pozdě.

Napomoci situaci v živočišné výrobě může i zelená nafta pro živočišný sektor. V přepočtu by to mělo znamenat podporu dojnícím asi 400 korun na ks.

Dohady panují také kolem kompenzaci za sucho. Velký propad sklizně postihl především jižní Moravu, kde byla postižena nejvíce kukuřice a píce. Proto se zvažuje provázanost na dobytčí jednotky. Poslední podporou je diskutovaná národní dotace na welfare zvířat, která by pro chovatele skotu podpořila asi 2000 na dojnici.

»Suma dotací pro chovatele dojníc by měla dosáhnout k 4700 na ks. Problém je ale s tím, že to bude až v průběhu roku 2016. Pomalým schvalováním podpůrných opatření

můžeme o dost také přijít,« obává se ing. Říha.

Jak dál

A jaká je podle něho budoucnost? »S vývojem klimatu lze očekávat šanci pro rozvoj chovu skotu. Nemáme však jen opisovat, ale i vlastní nohy a dostatek nacionalismu.«

Proto agrární komora navrhuje další řešení krize pomocí dílčích nástrojů. Je třeba sledovat podpory v okolních státech, nejen ty evropské, ale i národní či regionální. Pro případ krize je nutné mít sestavený krizový plán a opatření, která v případě nouze budou moci být okamžitě využita, a ne je protahovat řadou schvalovacích procesů.

Agrární komora je pro vznik fondu nepojistitelných rizik. V neposlední řadě je nezbytné zlepšit vztahy se zpracovateli a obchodníky, a tím zvýšit konkurenceschopnost. Již proto by podpora investic měla směřovat také zpracovatelům, tedy mlékárnám. V neposlední řadě je vhodné zdůraznit spotřebiteli vazbu český spotřebitel – české výrob-

ky a snažit se české produkty podpořit národní legislativou.

Český trh

Českou republiku zahltily nadnárodní obchodní řetězce. Těch je na českém trhu 85%! Jejich síla je obrovská, a tudíž není divu, že panuje značný nesoulad mezi cenami mléka, které dostanou zemědělci a cenami v obchodech.

»Dlouhodobý útlum zemědělské výroby se ve výrobě a zpracování mléka v roce 2015 změnil v krizi,« uvedl ing. Václav Suchan, CSc. MBA, ředitel úřadu AK ČR.

Trhem zamíchalo ruské embargo na dovoz mléka a mléčných výrobků, ukončení režimu mléčných kvót v dubnu 2015. Navázalo následné zvýšení dovozu mléčných výrobků do ČR prostřednictvím obchodních řetězců. Snaha agrární komory směřuje k upravení dohodatelsko-odběratelských vztahů pomocí zákona o významné tržní síle, který je ve schvalovacím řízení v parlamentu.

»Podporujeme také mimoob-

chodní řetězce. Naším cílem je nahradit co nejvíce zahraničních produktů českými. Proto také usilujeme o označování českých výrobků a jejich zviditelnění na našem trhu,« uvedl ing. Suchan a uvedl několik příkladů.

Spotřebitel má šanci pomoci označení českých potravin poznat nejen české produkty, ale i kvalitní produkty. Mezi tradičním označením jmenujme např. KlasA, Regionální potravina, Český výrobek – garantováno Potravinářskou komorou.

Cechovní normy

Agrární komora také podporuje české cechovní normy. Systém českých cechovních norem je odpovědí výrobců potravin a nápojů a subjektů, v nichž se sdružují, na dlouhodobé připomínky odborné i spotřebitelské veřejnosti k neexistenci standardů kvality.

Po zrušení závaznosti československých státních norem vzniklo faktické legislativní vakuum – tedy i prostor pro nepoctivé výrobce a zejména dovozce nebo prostě jen pro ty, kteří nevydrželi trvalý tlak obchodních řetězců na nesmyslné snižování ceny a začali pomalu měnit složení potravin tak, že nakonec zdevastovali pojem kvality potravin v naší zemi.

Systém českých cechovních norem by tedy mohl poskytnout řešení, které by opět pozvedlo kvalitu českých potravin a vrátilo jim jejich historické renomé i u spotřebitelů.

Česká cechovní norma má být základní normou, která stanoví kvalitativní parametry potravin, pro niž byla zpracována a z níž vyplývají nadstandardní parametry, kterými se daná potravina liší od jiných srovnatelných potravin uváděných na trh.

»Česká cechovní norma může být zpracována buď pro skupinu potravin vyráběných několika výrobci na území ČR, nebo i pro jednu konkrétní potravinu vyráběnou jedním konkrétním výrobcem, a to bez ohledu na velikost trhu, na který je potravina uváděna,« uvádí Potravinářská komora.

»Dlouhodobé problémy v sektoru se odbytovou krizí vyhroutil. Dlouhodobá opatření sice jdou správným směrem, ale krizi vyřešit nemohou. Krátkodobá opatření však chybějí či jsou nedostatečná. Napomoci zčásti může dotační politika. Je však zapotřebí, aby byly účinné i aktivity státu i zemědělců,« shrnul ing. Suchan.

(pokračování příště)

Text a foto Soňa JELÍNKOVÁ

